

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

7. september 2023 *

Eelotsusetaotlus – Otsus 2006/928/EÜ – Kord, mille abil teha Rumeeniaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses – ELL artikkel 2 – ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik – Õigusriik – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 47 – Kohtunike sõltumatus – Riigisisesed õigusnormid, millega muudetakse kohtunike edutamise korda

Kohtuasjas C-216/21,

mille ese on ERTL artikli 267 alusel Curtea de Apel Ploiești (Ploiești apellatsioonikohus, Rumeenia) 16. veebruari 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. aprillil 2021, menetluses

Asociația „Forumul Judecătorilor din România“,

YN

versus

Consiliul Superior al Magistraturii,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev ning kohtunikud P. G. Xuereb, T. von Danwitz (ettekandja), A. Kumin ja I. Ziemele,

kohtujurist: N. Emiliou,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Asociația „Forumul Judecătorilor din România“, esindajad: D. Călin ja L. Zaharia,
- Consiliul Superior al Magistraturii, esindaja: M. B. Mateescu,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

– Euroopa Komisjon, esindajad: K. Herrmann, I. Rogalski ja P. J. O. Van Nuffel,
olles 16. veebruari 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotluses palutakse tõlgendada ELL artiklit 2 ja artikli 19 lõike 1 teist lõiku, ELTL artiklit 267, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47 ja komisjoni 13. detsembri 2006. aasta otsust 2006/928/EÜ, millega nähakse ette kord, mille abil teha Rumeeniaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses (ELT 2006, L 354, lk 56).
- 2 Taotlus on esitatud ühelt poolt Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ (ühing „Rumeenia kohtunike foorum“) ja YNi ning teiselt poolt Consiliul Superior al Magistraturii (Rumeenia kõrgem justiitsnõukogu) (edaspidi „CSM“) vahelises kohtuvaidluses, mis puudutab CSMi kohtunike osakonna 17. septembri 2019. aasta otsuse nr 1348 õiguspärasust, millega kiidetakse heaks kohtunike edutamise konkursi korraldamise ja läbiviimise reglement (edaspidi „otsus nr 1348“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Ühinemisleping

- 3 Lepingu Euroopa Liidu liikmesriikide ning Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia vahel Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia ühinemise kohta Euroopa Liiduga (ELT 2005, L 157, lk 11; edaspidi „ühinemisleping“), mis allkirjastati 25. aprillil 2005 ja jõustus 1. jaanuaril 2007, artikli 2 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud:

„2. Vastuvõtmise tingimused ja [ühinemisest] tingitud muudatused liidu aluslepingutes, mida kohaldatakse alates ühinemise kuupäevast kuni Euroopa põhiseaduse lepingu jõustumise kuupäevani, on sätestatud käesolevale lepingule lisatud aktis. Nimetatud akti sätted moodustavad käesoleva lepingu lahutamatu osa.

3. [...]

Enne artikli 1 lõikes 3 osutatud protokollil jõustumist käesoleva lepingu või lõikes 2 osutatud akti alusel vastu võetud aktid kehtivad edasi ja nende õiguslik toime säilib kuni nimetatud aktide muutmise või kehtetuks tunnistamiseni.“

- 4 Ühinemislepingu artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesoleva lepingu suhtes kohaldatakse liikmesriikide õigusi ja kohustusi ning liidu institutsioonide volitusi ja pädevust käsitlevaid sätteid, mis on sätestatud lepingutes, mille osapoolteks Bulgaaria Vabariik ja Rumeenia saavad.“

5 Ühinemislepingu artikli 4 lõiked 2 ja 3 näevad ette:

„2. Käesolev leping jõustub 1. jaanuaril 2007, tingimusel et kõik ratifitseerimiskirjad on enne seda kuupäeva hoiule antud.

[...]

3. Olenemata lõikest 2 võivad liidu institutsioonid enne ühinemist vastu võtta meetmed, millele on osutatud artikli 1 lõikes 3 osutatud protokollis [...] artiklites 37 ja 38[...]. Sellised meetmed võetakse vastu enne Euroopa põhiseaduse lepingu jõustumist artikli 2 lõikes 2 osutatud akti [...] artiklite 37 ja 38[...] samaväärsete sätete alusel.

Need meetmed jõustuvad lepingu jõustumise kuupäeval ja ainult kooskõlas käesoleva lepingu tingimustega.“

Akt Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta

6 Akti Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (ELT 2005, L 157, lk 203) artiklis 37 on sätestatud:

„Kui [...] Rumeenia tõsiselt häirib või vahetult ohustab siseturu toimimist sellega, et ta ei täida ühinemisläbirääkimistel võetud kohustusi, sealhulgas piiriülese mõjuga majandustegevust hõlmavaid valdkondlikke kohustusi, võib komisjon liikmesriigi põhjendatud taotlusel või omal algatusel võtta vajalikke meetmeid kuni kolmanda aasta lõpuni pärast ühinemist.

Meetmed peavad olema proportsionaalsed ja eelistada tuleb meetmeid, mis kõige vähem häirivad siseturu toimimist, või, kui see on asjakohane, olemasolevate valdkondlike kaitsemehhanismide kohaldamist. Selliseid kaitsemeetmeid ei kasutata meelevaldse diskrimineerimise vahendina ega liikmesriikide vahelise kaubanduse varjatud piiramiseks. Jälgimistulemuste põhjal võib kaitseklauslit kasutada juba enne ühinemist ning vastu võetud meetmed jõustuvad ühinemiskuupäeval, kui nende jõustumist ei ole ettenähtud hilisemale kuupäevale. Meetmeid ei jäeta kehtima kauemaks kui vältimatult vajalik ning igal juhul tühistatakse need vastava kohustuse täitmise korral. Kuid neid võib kohaldada ka pärast esimeses lõigus nimetatud tähtaja möödumist, seni kuni vastavaid kohustusi ei ole täidetud. Vastavalt asjaomase uue liikmesriigi edusammudele oma kohustuste täitmisel võib komisjon meetmeid vajalikul määral korrigeerida. Enne kaitsemeetmete tühistamist informeerib komisjon aegsasti nõukogu ning võtab asjakohaselt arvesse nõukogu märkusi selle kohta.“

7 Kõnealuse akti artiklis 38 on sätestatud:

„Kui [...] Rumeenias on tõsiseid puudusi või nende tekkimise vahetu oht selliste raamotsuste või muude asjakohaste kohustuste, koostöövahendite ja otsuste ülevõtmisel, rakendamisel või kohaldamisel, mis on seotud vastastikuse tunnustamisega kriminaalõiguse valdkonnas EL lepingu VI jaotise alusel, või selliste direktiivide ja määruste ülevõtmisel, rakendamisel või kohaldamisel, mis on seotud vastastikuse tunnustamisega tsiviilasjades EÜ asutamislepingu IV jaotise alusel, võib komisjon kuni kolmanda aasta lõpuni pärast ühinemist liikmesriigi põhjendatud taotlusel või omal algatusel ja pärast liikmesriikidega konsulteerimist võtta vastu vajalikke meetmeid, täpsustades nende meetmete jõustamise tingimused ja rakendamise korra.

Need meetmed võivad endast kujutada asjakohaste sätete ja otsuste kehtivuse ajutist peatamist [...] Rumeenia ja mõne teise liikmesriigi või teiste liikmesriikide vahelistes suhetes, ilma et see takistaks

tiheda õiguslase koostöö jätkumist. Jälgimistulemuste põhjal võib kaitseklauslit kasutada juba enne ühinemist ning võetud meetmed jõustuvad ühinemiskuupäeval, kui nende jõustumist ei ole ettenähtud hilisemale kuupäevale. Meetmeid ei jäeta kehtima kauemaks kui vältimatult vajalik ning igal juhul tühistatakse need vastava puuduse kõrvaldamise korral. Kuid neid võib kohaldada ka pärast esimeses lõigus nimetatud tähtaja möödumist, seni kuni nimetatud puudused püsivad. Vastavalt asjaomase uue liikmesriigi edusammudele avastatud puuduste kõrvaldamisel võib komisjon meetmeid pärast liikmesriikidega konsulteerimist vajalikul määral kohandada. Enne kaitsemeetmete tühistamist informeerib komisjon aegsasti nõukogu ning võtab asjakohaselt arvesse nõukogu märkusi selle kohta.“

Otsus 2006/928

8 Otsuse 2006/928 artikkel 1 näeb ette:

„Rumeenia esitab iga aasta 31. märtsiks ja esimest korda 31. märtsiks 2007 komisjonile aruande edusammude kohta, mis on tehtud iga lisa nimetatud eesmärgi täitmiseks.

Komisjon võib igal ajal pakkuda erinevate meetmete kaudu tehnilist abi ning koguda ja vahetada eesmärke käsitlevat teavet. Lisaks sellele võib komisjon igal ajal korraldada sel otstarbel Rumeeniasse ekspertide lähetamist. Rumeenia ametiasutused pakuvad selleks vajalikku tuge.“

9 Otsuse artiklis 2 on sätestatud:

„Komisjon edastab Euroopa Parlamendile ja nõukogule oma märkused ja tähelepanekud Rumeenia aruande kohta esimest korda 2007. aasta juunis.

Komisjon esitab seejärel uue aruande vajaduse korral, kuid vähemalt iga kuue kuu järel.“

10 Otsuse lisa on ette nähtud:

„Artiklis 1 osutatud eesmärgid, mille Rumeenia peab täitma:

1. Edendada kohtunike ülemkogu suutlikkust ja usaldusväärset, et tagada kohtumenetluste suurem läbipaistvus ja tõhusus. Jälgida uue tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku mõju ning esitada asjakohane aruanne.

[...]“.

Rumeenia õigus

Seadus nr 303/2004

- 11 28. juuni 2004. aasta seaduse nr 303/2004 kohtunike ja prokuröride staatuse kohta (Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 826, 13.9.2005) (redaktsioonis, mis kehtis enne 12. oktoobri 2018. aasta seaduse nr 242/2018 (Legea nr. 242/2018; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 868, 15.10.2018) jõustumist 18. oktoobril 2018) artikli 43 lõigetes 1 ja 2 oli sätestatud:

„(1) Kohtunike ja prokuröride edutamine toimub üksnes riiklikul tasandil korraldatud konkursi teel esimese astme kohtute ja apellatsioonikohtute või olenevalt olukorrast prokuratuuride vabade ametikohtade arvu piires.

(2) Kõrgem justiitsnõukogu korraldab Institutul Național al Magistraturii [(riiklik kohtunike ja prokuröride instituut)] kaudu igal aastal või vajaduse korral konkursi kohtunike ja prokuröride edutamiseks.“

- 12 Seaduse artiklis 46 on sätestatud:

„(1) Edutamiskonkurss koosneb kirjalikest teoreetilistest ja praktilistest katsetest.

(2) Katsed hõlmavad:

a) sõltuvalt erialast üht järgmistest valdkondadest: tsiviilõigus, kriminaalõigus, äriõigus, haldusõigus, finants- ja maksuõigus, tööõigus, perekonnaõigus, rahvusvaheline eraõigus;

b) Înalta Curte de Casație și Justiție [(Rumeenia kassatsioonikohus)] ja Curtea Constituțională [(Rumeenia konstitutsioonikohus)] kohtupraktikat;

c) Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat ja Euroopa Liidu Kohtu praktikat;

d) tsiviil- või kriminaalmenetlust vastavalt kohtuniku või prokuröri spetsialiseerumisele.

(3) Konkursi läbiviimise kord, sealhulgas tulemuste vaidlustamise võimalused, on ette nähtud kohtunike ja prokuröride edutamise konkursi korraldamise ja läbiviimise relemendis.

[...]“.

- 13 Seadusega nr 242/2018 muudeti muu hulgas seaduse nr 303/2004 artikleid 43–46 ja lisati sellesse seadusesse artiklid 46¹–46³.

- 14 Seadusega nr 242/2018 muudetud seaduse nr 303/2004 (edaspidi „muudetud seadus nr 303/2004“) artikkel 43 sätestab:

„Kõrgema justiitsnõukogu vastavad osakonnad korraldavad riikliku kohtunike ja prokuröride instituudi kaudu igal aastal või vajaduse korral konkursi kohtunike ja prokuröride edutamiseks.“

15 Selle seaduse artikli 44 lõikes 1 on ette nähtud:

„Vahetult kõrgemale ametiastmele kohapealse edutamise konkursil võivad osaleda kohtunikud ja prokurörid, kes on viimase hindamise käigus saanud hinnangu „väga hea“, keda ei ole viimase kolme aasta jooksul distsiplinaarkorras karistatud ja kes vastavad teenistusstaži miinimumnõuetele [...]“.

16 Seaduse artikli 46 lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„(1) Kohapealse edutamise konkurss põhineb kirjalikul katsel.

(2) Konkursi läbiviimise kord, sealhulgas tulemuste vaidlustamise võimalused ja kohtuniku või prokuröri spetsialiseerumisest sõltuvad teemad, mida lõikes 1 nimetatud kirjalik katse puudutab, on ette nähtud kohtunike ja prokuröride edutamise konkursi korraldamise ja läbiviimise relemendis.

[...]“

17 Muudetud seaduse nr 303/2004 artikli 46¹ lõikes 1 on sätestatud:

„Kohtunike ja prokuröride tegelik edutamine toimub üksnes riiklikul tasandil korraldatud konkursi teel esimese astme kohtute ja apellatsioonikohtute või olenevalt olukorrast prokuratuuride vabade ametikohtade arvu piires.“

18 Selle seaduse artikli 46² lõikes 1 on sätestatud:

„Vahetult kõrgematesse kohtutesse ja prokuratuuridesse tegelikuks edutamiseks korraldatud konkursil võivad osaleda kohtunikud ja prokurörid, kes on viimase hindamise käigus saanud hinnangu „väga hea“, keda ei ole viimase kolme aasta jooksul distsiplinaarkorras karistatud, kes on saanud ametiastme, mis vastab sellele kohtule või prokuratuurile, kuhu nad edutamist taotlevad, ning kes on vähemalt kaks aastat tegelikult töötanud madalama astme kohtus või prokuratuuris, kui nad edutatakse apellatsioonikohtu kohtuniku, apellatsioonikohtu juures tegutseva prokuratuuri prokuröri või Înalta Curte de Casație și Justiție [(kassatsioonikohus)] juures tegutseva prokuratuuri prokuröri ametikohale.“

19 Seaduse artikli 46³ lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„(1) Tegelikuks edutamiseks korraldatud konkurss seisneb katses, mille eesmärk on hinnata kandidaatide tööd ja käitumist viimase kolme aasta jooksul.

(2) Artikli 46 lõikes 2 osutatud relemendis määratakse kindlaks konkursi korraldamise ja läbiviimise menetlus, sealhulgas konkursikomisjonid ja nende koosseis, lõikes 1 nimetatud katse raames kontrollitavad punktid ning tulemuste kindlaksmääramise ja vaidlustamise viis.

[...]“

20 Sama seaduse artikli 106 punktis f on sätestatud:

„Kõrgem justiitsnõukogu kiidab *Monitorul Oficial al României* I osas avaldatava otsusega heaks:

[...]

f) kohtunike ja prokuröride edutamise konkursi korraldamise ja läbiviimise reglemendi; [...]“.

Kohtunike ja prokuröride edutamise konkursi korraldamise ja läbiviimise reglement

- 21 CSMi kohtunike osakond võttis muudetud seaduse nr 303/2004 artikli 46³ lõike 2 ja artikli 106 punkti f alusel 17. septembril 2019 vastu otsuse nr 1348, millega kiidetakse heaks kohtunike edutamise konkursi korraldamise ja läbiviimise reglement (edaspidi „kohtunike edutamiskonkursi reglement“).
- 22 Kohtunike edutamiskonkursi reglement näeb ette kaks edutamisetappi: esiteks edutamine „kohapeal“, st vahetult kõrgemale ametiastmele, mida reguleerib reglemendi II peatükk; teiseks nn „tegelik“ edutamine, mida reguleerib reglemendi III peatükk ja mis võimaldab konkursi edukalt läbinud isikuid, keda on juba „kohapeal“ edutatud ja kellel on seetõttu nõutav ametiaste, tegelikult määrata kõrgemasse kohtusse.
- 23 Tegelikult edutamise konkursil võivad osaleda kohtunikud, kes on viimase hindamise käigus saanud hinnangu „foarte bine“ („väga hea“), keda ei ole viimase kolme aasta jooksul distsiplinaarkorras karistatud, kes on „kohapeal“ edutamise menetluse lõppedes omandanud ametiastme, mis on vajalik selle kohtu jaoks, kuhu nad edutamist taotlevad, ning kes on vähemalt kaks aastat tegelikult töötanud madalama astme kohtus apellatsioonikohtu kohtuniku ametikohale edutamise korral.
- 24 Kui „kohapeal“ edutamise menetlus hõlmab teoreetilisel ja praktilisel kirjalikul katsel põhinevat konkurssi, siis „tegeliku“ edutamise menetlus põhineb kandidaatide töö ja käitumise hindamisel viimase kolme tegevusaasta jooksul.
- 25 Hindamise viib läbi komisjon, kuhu kuuluvad asjaomase apellatsioonikohtu president ja neli selle kohtu liiget, kelle spetsialiseerumine vastab neile osakondadele, mille vabade ametikohtade täitmiseks on korraldatud konkurss, kusjuures need liikmed nimetatakse asjaomase apellatsioonikohtu juhtkonna ettepanekul.
- 26 Kohtunikukandidaadi tööd hinnatakse kolme kriteeriumi alusel: i) analüüsivõime ja sünteesivõime; ii) argumentide selgus ja loogilisus, poolte väidete ja vastuväidete analüüs, Înalta Curte de Casație și Justiție (kassatsioonikohus) ja apellatsioonikohtute praktika järgimine ning iii) kohtuasjade menetlemise ja otsuste kirjutamise mõistlikest tähtaegadest kinnipidamine. Töö hindamisel võib saada maksimaalselt 60 punkti ehk maksimaalselt 20 punkti iga kriteeriumi eest kolmest kriteeriumist.
- 27 Esimese kahe kriteeriumi täitmist kontrollitakse kohtunikukandidaadi viimase kolme teenistusaasta jooksul tehtud kohtulahendite analüüsi abil. Analüüs hõlmab kümnest lahendist koosnevat valimit, mis on valitud juhuslikult, kasutades arvutirakendust ja tuginedes hindamiskomisjoni sõnastatud ühtsetele kriteeriumidele. Selleks valitud lahendid peavad olema kandidaadi kutsetegevuse seisukohalt asjakohased, puudutama erinevaid teemasid ja olema tehtud võimaluse korral erinevates menetlusetappides.

- 28 Lisaks sel viisil valitud lahenditele võetakse arvesse ka põhjendatud arvamust, mille annab kandidaadi spetsialiseerumisele vastav kolleegium kohtus, kes on kõrgemalseisev kohtust, kuhu kandidaat kuulub. Selleks konsulteerib kolleegiumi esimees kolleegiumi kohtunikega, võttes nõuetekohaselt arvesse esitatud arvamuste konfidentsiaalsust, ja kannab tulemused hindamiskomisjonile saadetavasse aruandesse. Arvamus on üksnes nõuandev.
- 29 Kolmanda, tähtaegadest kinnipidamist käsitleva kriteeriumi puhul põhineb hinnang real statistilistel andmetel ja muudel dokumentidel, mille on esitanud kohus, kuhu kandidaat kuulub, ning mis käsitlevad järgmisi punkte: i) seoses kandidaadi tööga: kohtuistungite arv, kohtuasjade arv, milles kohtunik osales, lahendatud kohtuasjade arv, tehtud lahendite arv, tähtjaks põhistamata lahendite arv, keskmine päevade arv, mille võrra ületati tähtaegu, keskmine aeg, mis kandidaadil kulus kohtuasjade lahendamiseks, kandidaadi muu tegevus ametiülesannete täitmisel; ii) seoses selle kohtu tegevusega, kuhu kuulub kohtukolleegium, milles kohtunik tegutses: kohtuasjade keskmine arv kohtuniku kohta, keskmine kohtuistungitel osalemise arv, keskmine menetlusaeg kohtuasjade liigi kaupa, keskmine kohtunike tehtud lahendite arv ja nende lahendite keskmine arv, mida ei tehtud tähtjaks.
- 30 Komisjon hindab kohtunikukandidaadi käitumist kahe kriteeriumi alusel: i) kui sobilik on olnud kandidaadi suhtumine või käitumine menetlusosaliste, advokaatide, ekspertide ja tõlkide suhtes kohtuistungitel ja muus ametialases tegevuses, kasutatava tooni asjakohasus, viisakus, põlgliku või ülbe suhtumise puudumine, oskus tulla toime kohtusaalis tekkivate olukordadega; ii) võime teha koostööd kohtukoosseisu teiste liikmetega ning käitumine ja suhtlemine teiste kohtunike ja töötajatega nii selles kohtus, kus kandidaat töötab, kui ka teistes kohtutes, olenemata sellest, kas nad on kõrgemal või madalamal ametiastmel. Käitumise hindamisel võib saada maksimaalselt 40 punkti ehk maksimaalselt 20 punkti kahest kriteeriumist kummagi kriteeriumi eest.
- 31 Kandidaatide käitumise hindamine nende kahe eespool nimetatud kriteeriumi alusel põhineb nende kohtuistungite salvestistel, millel kandidaat oli kohtukoosseisu eesistuja, selle kolleegiumi ja/või vajaduse korral selle kohtu arvamusel, kus kandidaat täitis hinnataval perioodil oma ametikohustusi, ametitoimikus sisalduvatel andmetel ning mis tahes muul kontrollitaval teabel kandidaadi kohta.
- 32 Selleks palub hindamiskomisjon CSMi personaliosakonnalt ja Inspekția Judicialălt (kohtuinspektsioon) teavet, mida on vaja selleks, et hinnata kandidaadi käitumist kohtutes, kus ta asjaomasel perioodil töötas. Hindamiskomisjon valib välja kandidaadi juhutatud kohtuistungite valimi ja taotleb vastavaid salvestisi. Lisaks konsulteeritakse kohtukolleegiumilt või kolleegiumi puudumisel kohtult, kus kandidaat oma ülesandeid täitis, arvamuse saamiseks kolleegiumi või kohtu töötajatega, võttes arvesse esitatud arvamuste konfidentsiaalsust, ning konsultatsioonide tulemus fikseeritakse allkirjastatud ja kuupäevastatud aruandes, mis sisaldab kontrollitavat teavet.
- 33 Menetluse lõpus koostab hindamiskomisjon põhjendustega aruande kavandi, milles on märgitud viie kriteeriumi (kolm töö hindamise kriteeriumi ja mõlemad käitumise hindamise kriteeriumid) eest antud hinded ning kandidaadi saadud koondhinne maksimaalselt 100 punktist. Aruande kavand saadetakse kandidaadile, kes seejärel vestleb hindamiskomisjoniga projektis esitatud punktide üle. Kui kandidaadil on aruande kavandile vastuväiteid, peab ta need esitama nii vestlusel kui ka kirjalikult. Vestluse lõpus vaatab hindamiskomisjon läbi esitatud võimalikud vastuväited ja muud vestlusest tulenevad küsimused ning koostab lõpliku põhjendustega hindamisaruande, milles on märgitud iga hindamiskriteeriumi eest saadud hinne ja koondhinne. See aruanne edastatakse kandidaadile ja CSMile.

- 34 Seejärel on kandidaadil tulemuste avaldamisest alates 48 tundi aega, et esitada hindamisel saadud hinde peale kaebus CSMi kohtunike osakonnale. Nimetatud osakond vaatab kaebuse läbi, võttes arvesse esitatud vastuväiteid ja dokumente, millel hinnang põhineb. Kui ta leiab, et kaebus tuleb rahuldada, hindab ta kandidaati uuesti samade kriteeriumide ja hindamiskaala alusel, mis olid kehtestatud hindamismenetluses. Kui ta aga leiab, et kaebus tuleb jätta rahuldamata, ei viida läbi kandidaadi uut hindamist.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 35 Põhikohtuasja kaebajad esitasid 12. novembril 2019 eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Curtea de Apel Ploiești (Ploiești apellatsioonikohus, Rumeenia), kaebuse otsuse nr 1348 osaliseks tühistamiseks osas, milles sellega muudeti kohtunike esimese astme kohtutesse ja apellatsioonikohtutesse tegeliku edutamise menetlust, asendades varasemad kirjalikud katsed kandidaatide töö ja käitumise hindamisega kolme viimase tegevusaasta jooksul.
- 36 Põhikohtuasja kaebajate sõnul kaugenes uus menetlus teenetel põhinevast edutamise põhimõttest, tuginedes meelevaldsetele ja subjektiivsetele hinnangutele. Lisaks, andes apellatsioonikohtute esimeestele määrava tähtsusega mõju, võib see uus menetlus tekitada hierarhilise alluvuse hoiakuid kõrgemate kohtute liikmete suhtes, kellel palutakse hinnata edutamise kandidaatideks olevate kohtunike tööd.
- 37 Põhikohtuasja kaebajate sõnul võib selline kohtunike edutamismenetluse muudatus kahjustada kohtunike sõltumatust. Eelkõige on uus menetlus vastuolus liidu õigusega ja Rumeenia kohustustega, mis tulenevad muu hulgas otsusega 2006/928 kehtestatud koostöö- ja jälgimiskorrast (edaspidi „koostöö- ja jälgimiskord“) ning selle korra raames koostatud aruannetest.
- 38 Sellega seoses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks teada, kas koostöö- ja jälgimiskord ning nimetatud aruanded on õigusaktid, mida Euroopa Kohus on pädev tõlgendama.
- 39 Teiseks kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus selles, kas niisugune edutamissüsteem, nagu on kehtestatud põhikohtuasjas kõne all olevate õigusnormidega, on kooskõlas kohtunike sõltumatuse põhimõttega.
- 40 Neil asjaoludel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas otsusega [2006/928] kehtestatud [koostöö- ja jälgimiskorda] tuleb käsitada ELTL artikli 267 tähenduses liidu institutsiooni õigusaktina, mille tõlgendust võib seega [Euroopa Kohtult] küsida? Kas otsusega [2006/928] kehtestatud [koostöö- ja jälgimiskorra] sisu, iseloom ja kestus kuuluvad [ühinemislepingu] kohaldamisalasse? Kas selle koostöö- ja jälgimiskorra raames välja töötatud aruannetes sätestatud nõuded on Rumeeniale siduvad?
2. Kas kohtunike sõltumatuse põhimõtet, mis on tagatud ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ja [harta] artikliga 47 ning ELL artiklit 2 käsitleva [Euroopa Kohtu] praktikaga, võib tõlgendada nii, et see puudutab ka ametis olevate kohtunike edutamise menetlusi?

3. Kas seda põhimõtet kahjustab kõrgema astme kohtusse edutamise süsteemi kehtestamine, mis põhineb üksnes apellatsioonikohtu esimehest ja selle kohtunikest koosneva niisuguse komisjoni läbiviidaval tegevuse ja käitumise kokkuvõtlikul hindamisel, kes lisaks kohtunike perioodilisele hindamisele viib läbi eraldi nii edutatavate kohtunike hindamist kui ka kohtulikku kontrolli nende kohtunike otsuste üle?
4. Kas kohtunike sõltumatuse põhimõtet, mis on tagatud ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga ja [harta] artikliga 47 ning ELL artiklit 2 käsitleva [Euroopa Kohtu] praktikaga, kahjustab see, kui Rumeenia riik ei austa Euroopa Liidu õiguse ettenähtavust ja õiguskindlust, aktsepteerides [koostöö- ja jälgimiskorda] ja selle alusel koostatud aruandeid ning täites neid rohkem kui kümme aastat ning muutes seejärel ilma ette teatamata mittejuhtival ametikohal olevate kohtunike edutamise menetlust vastupidiselt [koostöö- ja jälgimiskorra] soovitudele?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Euroopa Kohtu pädevus

- 41 CSM väidab, et eelotsuse küsimustega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul otsustada põhikohtuasjas kõne all oleva uue kohtunike edutamise korra õiguspärasuse üle, mitte aga tõlgendada liidu õigust. Järelikult ei ole Euroopa Kohus pädev nendele küsimustele vastama.
- 42 Poola valitsus väidab omalt poolt, et need küsimused kuuluvad kohtukorralduse valdkonda, milles liidul puudub igasugune pädevus.
- 43 Selle kohta olgu märgitud, et käesolev eelotsusetaotlus puudutab liidu õiguse tõlgendamist, olgu tegemist siis esmase õiguse sätetega (ELL artikkel 2 ja artikli 19 lõike 1 teine lõik, ELTL artikkel 267 ning harta artikkel 47) või teisese õiguse sätetega (otsus 2006/928).
- 44 Lisaks käsitlevad Poola valitsuse argumendid liidu pädevuse puudumise kohta kohtukorralduse alal tegelikult liidu esmase õiguse ulatust ennast ja seega ka esitatud küsimustes viidatud liidu esmase õiguse sätete tõlgendamist, mis ilmselgelt kuulub ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtu pädevusse.
- 45 Nimelt on Euroopa Kohus juba selgitanud, et kuigi kohtukorraldus liikmesriikides kuulub liikmesriikide pädevusse, on nad siiski kohustatud selle pädevuse teostamisel täitma kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest (18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ jt, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 111 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 46 Eeltoodut arvestades on Euroopa Kohus pädev esitatud küsimustele vastama.

Eelotsuse küsimuste vastuvõetavus

- 47 CSM leiab, et esimene ja teine küsimus ei ole vastuvõetavad, sest vastused nendele küsimustele nähtuvad selgelt Euroopa Kohtu praktikast.

- 48 Lisaks väidab CSM, et kolmas ja neljas küsimus on vastuvõetamatud, sest eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotletud liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaoludega. Kolmas küsimus põhineb nimelt põhikohtuasjas kõne all oleva kohtunike edutamismenetluse vääril kirjeldusel ja neljanda küsimuse puhul ei ole kohtunike tegelik edutamine kuidagi vastuolus soovitud, mille komisjon esitas koostöö- ja jälgimiskorra raames koostatud aruannetes.
- 49 Esiteks, mis puudutab asjaolu, et liidu õiguse õige tõlgendus on käesoleval juhul väidetavalt nii ilmne, et see ei tekita põhjendatud kahtlust, siis piisab, kui meenutada, et kuigi selline asjaolu – eeldusel, et see on tõendatud – võib viia Euroopa Kohtu poolt kodukorra artikli 99 alusel asja lahendamiseni määrusega, ei saa see asjaolu siiski takistada liikmesriigi kohtul esitamast eelotsuse küsimust ega muuta esitatud küsimust vastuvõetamatuks (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 138 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 50 Järelikult on esimene ja teine küsimus vastuvõetavad.
- 51 Teiseks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et taotletaval liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja tegelike asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 139 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et selle esitanud kohtu menetluses on vaidlus, mis puudutab kohtunike edutamise korda käsitlevate riigisiseste õigusnormide õiguspärasust. Just kahtlused, mis eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud seoses selle korra kooskõlaga ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust, harta artiklist 47 ja otsusest 2006/928 tuleneva sõltumatu nõudega, ajendasid teda esitama Euroopa Kohtule küsimusi nende liidu õiguse sätete tõlgendamise kohta. Kolmas ja neljas küsimus on seega põhikohtuasja tegelike asjaoludega seotud. Argumendid, mille CSM esitas nende küsimuste vastuvõetavuse vaidlustamiseks, puudutavad nendele küsimustele antavat sisulist vastust.
- 53 Sellest järeldub, et ka kolmas ja neljas küsimus on vastuvõetavad.

Esimene küsimus

- 54 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas otsus 2006/928 on liidu institutsiooni õigusakt, mida Euroopa Kohus on ELL artikli 267 alusel pädev tõlgendada, kas see otsus kuulub oma õigusliku laadi, sisu ja ajalise mõju poolest ühinemislepingu kohaldamisalasse, ning kas koostöö- ja jälgimiskorra raames komisjoni koostatud aruannetes esitatud nõuded on Rumeenia kohustuslikud.

- 55 Nagu ühing „Rumeenia kohtunike foorum“, CSM ja komisjon õigesti märkisid, tuleneb vastus esimesele küsimusele ilmselgelt Euroopa Kohtu praktikast, eelkõige 18. mai 2021. aasta kohtuotsuse Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ jt (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393) resolutsiooni punktides 1 ja 2.
- 56 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et otsus 2006/928 on liidu institutsiooni õigusakt, mida Euroopa Kohus on ELTL artikli 267 alusel pädev tõlgendama. See otsus kuulub oma õigusliku laadi, sisu ja ajalise mõju poolest ühinemislepingu kohaldamisalasse. Otsuse lisas esitatud eesmärkidega soovitakse tagada, et Rumeenia järgiks ELL artiklis 2 sätestatud õigusriigi väärtust, ja need eesmärgid on sellele liikmesriigile siduvad selles tähenduses, et viimane on kohustatud võtma nende eesmärkide saavutamiseks sobivad meetmed, võttes ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest juhinduvalt nõuetekohaselt arvesse nimetatud otsuse alusel komisjoni koostatud aruandeid, eelkõige nendes aruannetes sõnastatud soovitusi.

Teine küsimus

- 57 Teise küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELL artikliga 2 ja harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et kohtunike edutamise korda reguleerivad riigisisised õigusnormid peavad tagama kohtunike sõltumatuse põhimõtte järgimise.
- 58 Nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 45, kuulub kohtukorraldus liikmesriikides küll nende pädevusse, kuid liikmesriigid on selle pädevuse teostamisel kohustatud järgima kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest. Peale selle on otsustatud, et ELL artikkel 19, mis täpsustab ELL artiklis 2 tunnustatud õigusriigi väärtust, teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele sellest õigusest tuleneb (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 217).
- 59 Juba tõhusa kohtuliku kontrolli olemasolu, mille eesmärk on tagada liidu õiguse järgimine, on õigusriigi olemuslik tunnus. Sellega seoses ja nagu on sätestatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, on liikmesriikide ülesanne näha ette õigussubjektidele tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajalik kaebeõigus ja menetlused liidu õigusega hõlmatud valdkondades. Liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte, millele on viidatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, on liidu õiguse üldpõhimõtte, mis tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest, mida on tunnustatud Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklites 6 ja 13 ning mida nüüd on kinnitatud harta artiklis 47 (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 219 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 60 Sellest järeldub, et iga liikmesriik peab ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt tagama, et organid, mis liidu õiguse tähenduses määratletava „kohtuna“ saavad lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimusi ja kuuluvad seega tema õiguskaitsevahendite süsteemi liidu õigusega hõlmatud valdkondades, vastavad tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele, täpsustusega, et selles sättes on viidatud „liidu õigusega hõlmatud valdkondadele“, sõltumata olukorrast, milles liikmesriigid seda õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses kohaldavad (21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 220 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 61 Kindlustamaks, et niisugusel kohtul endal oleks võimalik tagada ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus nõutud tõhusat kohtulikku kaitset, on esmatähtis säilitada kohtu sõltumatus ja erapooletus, nagu kinnitab ka harta artikli 47 teine lõik, mille kohaselt on asja arutamine „sõltumatus“ kohtus üks nõuetest, mis on seotud põhiõigusega tõhusale õiguskaitsevahendile (29. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punkt 93 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 62 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt toonitanud, on kohtute sõltumatuse ja erapooletuse nõue, mis kuulub olemuslikult õigusemõistmise ülesande juurde, oluline osa hartaga tagatud õigusest tõhusale kohtulikule kaitsesele ja põhiõigusest õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on ülimalt tähtis, et tagada liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste kogumi ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse (29. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punkt 94 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Liidu õiguse kohaselt nõutavad sõltumatuse ja erapooletuse tagatised eeldavad selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas kohtuorgani koosseisu, selle liikmete nimetamist, ametiaja kestust ning nende taandumise, taandamise ja ametist vabastamise aluseid ning mis võimaldavad välistada õigussubjektide mis tahes põhjendatud kahtlusi, kas nimetatud organ on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne (29. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 64 Sellega seoses on oluline, et kohtunikud oleksid kaitstud välise sekkumise või surve eest, mis võiks ohustada nende sõltumatust ja erapooletust. Normid, mis reguleerivad kohtunike staatust ja tegevust kohtunikuametis, peavad eelkõige võimaldama välistada igasuguse otsese mõju juhiste kujul, aga ka kaudsema mõju vormid, mis võivad asjaomaste kohtunike otsuseid suunata, ning välistada seega nende sõltumatuse või erapooletuse kuvandi puudumise, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis õigussubjektidele sisendama (29. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punkt 96 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 65 Eelkõige tuleb tagada ja säilitada kohtunike sõltumatus mitte ainult nende ametisse nimetamise etapis, vaid ka – nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 46 – kogu nende karjääri jooksul, sealhulgas edutamismenetlustes, sest kohtunike edutamise menetlused kuuluvad kohtunike staatust reguleerivate normide hulka.
- 66 Seetõttu on vaja, et kohtunike edutamise otsuste vastuvõtmise sisulised tingimused ja kord oleksid sellised, et need ei saaks tekitada pärast edutamiste toimumist õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas asjasse puutuvad kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed (vt analoogia alusel 29. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, punkt 97 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 67 Teisele küsimusele tuleb järelikult vastata, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELL artikliga 2 ja harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et kohtunike edutamise korda reguleerivad riigisisised õigusnormid peavad tagama kohtunike sõltumatuse põhimõtte järgimise.

Kolmas küsimus

- 68 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELL artikliga 2 ja harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt põhineb kohtunike kõrgemasse kohtusse edutamise kord asjaomaste isikute töö ja käitumise hindamisel, mille viib läbi komisjon, kuhu kuuluvad kõrgema kohtu esimees ja selle kohtu liikmed.
- 69 Kõigepealt olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei või liikmesriik muuta oma õigusnorme viisil, mis toob kaasa õigusriigi väärtuse kaitse nõrgenemise – väärtus, mida on täpsemalt käsitletud eeskätt ELL artiklis 19. Liikmesriigid on seega kohustatud tagama, et nad väldivad oma kohtute korraldust käsitlevates õigusnormides mis tahes tagasilangusi selle väärtuse osas, hoidudes vastu võtmast norme, mis võivad kahjustada kohtunike sõltumatust (20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punktid 63 ja 64, ning 21. detsembri 2021. aasta kohtuotsus Euro Box Promotion jt, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ja C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 162 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 70 Nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 64, peavad kohtunikud olema kaitstud välise sekkumise või surve eest, mis võiks ohustada nende sõltumatust ja erapooletust. Eelkõige peavad kohtunike edutamise korda käsitlevad normid võimaldama välistada igasuguse otsese mõju juhiste kujul, aga ka kaudsema mõju vormid, mis võivad asjaomaste kohtunike otsuseid suunata, ning välistada seega kohtunike sõltumatuse või erapooletuse kuvandi puudumise, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis õigussubjektidele sisendama.
- 71 Sellest järeldub, et kui liikmesriik kehtestab uue kohtunike edutamise korra, siis tuleb tagada, et selle korra raames edutamisotsuste vastuvõtmise sisulised tingimused ja kord oleksid sellised, et need ei saaks tekitada pärast edutamiste toimumist õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas asjasse puutuvad kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed.
- 72 Käesoleval juhul tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul endal anda lõplik hinnang ja teha selles osas otsus. Tuleb nimelt meenutada, et ELTL artikliga 267 ei anta Euroopa Kohtule pädevust kohaldada liidu õigusnorme konkreetsel juhtumil, vaid üksnes pädevus võtta seisukoht aluslepingute ja liidu institutsioonide vastu võetud õigusaktide tõlgendamise kohta. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib Euroopa Kohus siiski ELTL artiklis 267 kehtestatud õigusalase koostöö raames ja talle esitatud toimikumaterjalide põhjal anda liikmesriigi kohtule liidu õiguse tõlgenduse, mis võib liikmesriigi kohtule olla tarvilik liidu õiguse ühe või teise sätte mõju hindamisel (18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ jt, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 201 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 73 Enne kui asuda analüüsima edutamisotsuste vastuvõtmise sisulisi tingimusi ja korda, nagu need on ette nähtud põhikohtuasjas kõne all olevates õigusnormides, tuleb meenutada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmetel on põhikohtuasjas kõne all olev kohtunike edutamismenetlus kaheastmeline. Esimene etapp, mida nimetatakse „kohapealseks edutamiseks“, põhineb kirjalike katsete edukal läbimisel, mille eesmärk on kontrollida nii kandidaatide teoreetilisi teadmisi kui ka praktilisi oskusi. Teine etapp, mida nimetatakse „tegelikuks edutamiseks“ ja mis võimaldab kohapeal edutatud kandidaate tegelikult määrata kõrgemasse kohtusse, põhineb kandidaatide töö ja käitumise hindamisel viimase kolme teenistusaasta jooksul.

- 74 Selles teises etapis viib hindamise läbi hindamiskomisjon, mille liikmed nimetab CSMi kohtunike osakond. Hindamiskomisjon koosneb iga apellatsioonikohtu tasandil selle kohtu esimehest ja neljast liikmest, kelle erialane pädevus peab vastama vabade ametikohtade omale. Need neli liiget valib CSMi kohtunike osakond apellatsioonikohtu juhtkonna – kuhu kuulub ka selle kohtu esimees – ettepaneku alusel.
- 75 Kuigi sellise organi nagu hindamiskomisjon sekkumine kohtunike tegeliku edutamise menetlusse võib põhimõtteliselt aidata kaasa selle menetluse objektiivsemaks muutmisele, on veel vaja, et see organ ise annaks piisavad sõltumatuse tagatised, mistõttu tuleb täpsemalt analüüsida selle liikmete nimetamise tingimusi ning viisi, kuidas see organ oma ülesandeid konkreetselt täidab (vt analoogia alusel 20. aprilli 2021. aasta otsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punktid 66–68).
- 76 Käesoleval juhul tuleb hindamiskomisjoni liikmete nimetamise tingimustega seoses rõhutada, et hindamiskomisjon koosneb eranditult kohtunikest, kes nimetatakse pädeva apellatsioonikohtu juhtkonna ettepanekul, mis omakorda koosneb kohtunikest.
- 77 Lisaks, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 62, 65 ja 66 märkis, ei viita ainuüksi asjaolu, et teatud kohtunikud kontrollivad oma ametikaaslaste kutsetegevust, võimaliku probleemi olemasolule kohtusüsteemi sõltumatuses. Kuna hindamiskomisjoni liikmed peavad kohtunikeks ise andma sõltumatuse tagatised, vastavad nad põhimõtteliselt käesoleva kohtuotsuse punktis 75 mainitud nõudele ja tunduvad nende ülesandeid arvestades sobivad hindama oma ametikaaslaste kutsealast pädevust.
- 78 Lisaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et uue menetluse tagajärjel võib pädevus koonduda hindamiskomisjoni teatud liikmete, täpsemalt apellatsioonikohtu esimeeste kätte, mis annab neile otsustava mõju tegeliku edutamise menetluse tulemusele. Nii võib see olla eelkõige juhul, kui ilmneb, et need liikmed ühendavad endas mitut rolli, mis võivad mõjutada edutamise kandidaatide tööelu ja karjääri, näiteks sellega, et nad vastutavad ühtaegu nii kandidaatide töö perioodilise hindamise kui ka nende tehtud kohtuotsuste läbivaatamise eest apellatsioonimenetluses.
- 79 Kuigi ei saa välistada, et selline olukord võib mõjutada viisi, kuidas hindamiskomisjon täidab konkreetselt oma ülesandeid käesoleva kohtuotsuse punkti 75 tähenduses, ei saa niisugust pädevuse koondumist – eeldusel, et see on tõendatud – iseenesest siiski pidada ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga vastuolus olevaks (vt analoogia alusel 11. mai 2023. aasta kohtuotsus *Inspeția Judiciară*, C-817/21, EU:C:2023:391, punkt 54).
- 80 Nimelt on veel vaja, et oleks tõendatud, et kõnealune pädevuse koondumine võib praktikas üksinda või koos muude teguritega anda isikutele, kelle kätte on pädevus koondunud, võimaluse mõjutada asjaomaste kohtunike otsuseid ning põhjustada seega kohtunike sõltumatuse puudumise või luua kohtunike erapoolikuse kuvandi, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama.
- 81 Euroopa Kohtu käsutuses olevas toimikus ei ole aga esile toodud ühtegi asjaolu, mis tõendaks, et ainuüksi võimalik pädevuse koondumine võiks praktikas sellise mõjuvõimu anda, ega ühtegi muud asjaolu, mis koostoimes pädevuse koondumisega võiks tekitada selliseid tagajärgi, mis võiksid õigussubjektidel tekitada kahtlusi edutatud kohtunike sõltumatuse suhtes.

- 82 Järelikult peab seda hindama eelotsusetaotluse esitanud kohus, kellele ainsana on teada kõik asjasse puutuvad asjaolud.
- 83 Tegelikult edutamise otsuste vastuvõtmise sisuliste tingimuste, eelkõige hindamiskomisjoni rakendatavate hindamiskriteeriumide kohta tuleb esiteks märkida, et tegelikult edutamise menetlusele lubamine eeldab kirjalike, teoreetiliste ja praktiliste katsete edukat läbimist „kohapeal“ edutamise menetluse raames, mille asjakohasust põhikohtuasja kaebajad ei näi eitavat. Teiseks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 72, on põhikohtuasjas kõne all olevates õigusnormides selgelt sätestatud kriteeriumid, mis tunduvad kandidaatide kutsealase pädevuse hindamisel asjakohased.
- 84 Kandidaatide töö hindamine põhineb kriteeriumidel, mis puudutavad nende analüüsi- ja sünteesivõimet, argumentide selgust ja loogikat, kõrgemate kohtute praktika järgimist ja suutlikkust teha lahend mõistliku aja jooksul. Kandidaatide käitumise hindamine omakorda põhineb kriteeriumidel, mis puudutavad sisuliselt kandidaatide käitumist nii kolleegide kui ka õigussubjektide suhtes ametialases tegevuses ning nende suutlikkust tagada kohtuistungite nõuetekohane kulgemine.
- 85 Lisaks näib, et neid kriteeriume hinnatakse objektiivselt kontrollitavate asjaolude alusel. Kandidaatide töö hindamisel tugineb hindamiskomisjon peamiselt valimile kandidaadi tehtud kümnest kohtulahendist, mis on valitud juhuslikult ning ühtsetest kriteeriumidest lähtudes. Kandidaatide käitumist hinnatakse eelkõige lähtuvalt kandidaadi ametitoimikust ja kohtuistungite salvestistest, mis samuti muudab hindamise käigus arvesse võetud asjaolud kontrollitavaks.
- 86 Seetõttu tundub, et hindamisel arvesse võetavad asjaolud on piisavalt mitmekesised ja kontrollitavad, millega püütakse vähendada ohtu, et tegelikult edutamise menetlus on meelevaldne. Asjaolu, et hindamiskomisjon võib arvesse võtta põhjendatud arvamusi, mille on esitanud kolleegium, kus asjaomane kandidaat on ametis ajal, mil edutamismenetlust läbi viiakse, ning kõrgema kohtu kolleegium, mis vastab tema erialasele pädevusele, ei näi seda analüüsi kahtluse alla seadvat, kui sellised põhjendatud arvamused annavad hindamiskomisjonile teavet kandidaadi kutsealase pädevuse kohta tema töö või käitumise vaatenurgast.
- 87 Tegelikult edutamise otsuste vastuvõtmise korra kohta tuleb märkida, et kui menetlus on lõppenud, koostab hindamiskomisjon põhjendustega aruande, milles on märgitud iga asjaomase kriteeriumi eest antud hinded ning kandidaadi saadud koondhinne. Kui kandidaadil on sellele aruandele vastuväiteid, võib ta need esitada hindamiskomisjoniga toimuva vestluse käigus ning samuti kirjalikult. Alates tulemuste avaldamisest on kandidaadil 48 tundi aega, et vaidlustada saadud hinne CSMi kohtunike osakonnas. CSMi kohtunike osakond kontrollib, kas on vaja uut hindamist, ning vajaduse korral viib selle ise läbi.
- 88 Neil asjaoludel ning arvestades eelkõige hindamiskomisjoni põhjendamiskohustust ja võimalust tema hinnangud vaidlustada, ei ole tõenäoline, et tegelikult edutamise otsuste vastuvõtmise kord ohustaks selle menetluse tulemusel edutatud kohtunike sõltumatust. Seda, kas see on tõepoolest nii, peab siiski kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes on ainsana pädev faktiliste asjaolude üle otsustama ja kellele ainsana on vahetu teadmine sellest korrast.
- 89 Järelikult tuleb kolmandale küsimusele vastata, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELL artikliga 2 ja harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt põhineb kohtunike kõrgemasse kohtusse edutamise kord asjaomaste isikute töö ja käitumise hindamisel, mille viib läbi komisjon, kuhu kuuluvad kõrgema kohtu

esimees ja selle kohtu liikmed, kui tegeliku edutamise otsuste vastuvõtmise sisulised tingimused ja kord on sellised, et need ei saa tekitada pärast edutamiste toimumist õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas asjasse puutuvad kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed.

Neljas küsimus

- 90 Neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas otsust 2006/928 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega muudetakse kohtunike edutamise korda, kui komisjon ei ole nimetatud otsuse alusel koostatud aruannetes esitanud ühtegi soovitusi sellise muutmise kohta.
- 91 Olgu meenutatud, et otsuse 2006/928 artikli 1 kohaselt esitab Rumeenia igal aastal komisjonile aruande edusammude kohta, mida ta on teinud iga selle otsuse lisas nimetatud eesmärgi täitmiseks, ning et esimene neist eesmärkidest on eelkõige suunatud sellele, et „tagada kohtumenetluste suurem läbipaistvus ja tõhusus“.
- 92 Selle kohta nähtub käesoleva kohtuotsuse punktis 56 viidatud kohtupraktikast, et otsuse lisas esitatud eesmärkidega soovitakse tagada, et Rumeenia järgiks ELL artiklis 2 ette nähtud õigusriigi väärtust, ja need eesmärgid on sellele liikmesriigile siduvad selles tähenduses, et viimane on kohustatud võtma nende eesmärkide saavutamiseks sobivad meetmed, võttes ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest juhinduvalt nõuetekohaselt arvesse nimetatud otsuse alusel komisjoni koostatud aruandeid, eelkõige nendes aruannetes sõnastatud soovitusi.
- 93 Samas, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 83, ei ole ei otsuse 2006/928 ega selle alusel koostatud aruannetes esitatud soovitusete eesmärk dikteerida asjaomasele liikmesriigile konkreetset mudelit oma kohtusüsteemi korraldamiseks. Käesoleva kohtuotsuse punktis 45 viidatud Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt kuulub kohtukorraldus liikmesriikides viimaste pädevusse, kes peavad selle pädevuse teostamisel järgima liidu õigust.
- 94 Nagu nähtub komisjoni seisukohtadest ja nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 81, ei ole komisjon käesoleval juhul otsuse 2006/928 alusel koostatud aruannetes tuvastanud ühtegi konkreetset probleemi ega esitanud põhikohtuasjas kõne all oleva kohtunike edutamiskorra kohta ühtegi soovitusi.
- 95 Kuigi niisuguses kontekstis, nagu on kõne all põhikohtuasjas, peab asjaomane liikmesriik võtma lojaalse koostöö põhimõtte kohaselt arvesse otsuse 2006/928 alusel koostatud komisjoni aruandeid, eelkõige neis esitatud soovitusi, ei saa soovitusete puudumist mingil juhul pidada takistuseks sellele, et asjaomane liikmesriik saaks teostada oma kohtusüsteemi korraldamise pädevust.
- 96 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb neljandale küsimusele vastata, et otsust 2006/928 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, millega muudetakse kohtunike edutamise korda, kui komisjon ei ole nimetatud otsuse alusel koostatud aruannetes esitanud ühtegi soovitusi sellise muutmise kohta.

Kohtukulud

- 97 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

- 1. Komisjoni 13. detsembri 2006. aasta otsus 2006/928/EÜ, millega nähakse ette kord, mille abil teha Rumeeniaga koostööd ja jälgida tema edusamme konkreetsete eesmärkide täitmisel kohtureformi alal ning korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses, on Euroopa Liidu institutsiooni akt, mida Euroopa Kohus on ELTL artikli 267 alusel pädev tõlgendama. See otsus kuulub oma õigusliku laadi, sisu ja ajalise mõju poolest lepingu Euroopa Liidu liikmesriikide ning Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia vahel Bulgaaria Vabariigi ja Rumeenia ühinemise kohta Euroopa Liiduga kohaldamisalasse. Otsuse lisas esitatud eesmärkidega soovitakse tagada, et Rumeenia järgiks ELL artiklis 2 sätestatud õigusriigi väärtust, ja need eesmärgid on sellele liikmesriigile siduvad selles tähenduses, et viimane on kohustatud võtma nende eesmärkide saavutamiseks sobivad meetmed, võttes ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest juhinduvalt nõuetekohaselt arvesse nimetatud otsuse alusel Euroopa Komisjoni koostatud aruandeid, eelkõige nendes aruannetes sõnastatud soovitusi.**
- 2. ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELL artikliga 2 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et kohtunike edutamise korda reguleerivad riigisisised õigusnormid peavad tagama kohtunike sõltumatuse põhimõtte järgimise.**
- 3. ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes ELL artikliga 2 ja põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt põhineb kohtunike kõrgemasse kohtusse edutamise kord asjaomaste isikute töö ja käitumise hindamisel, mille viib läbi komisjon, kuhu kuuluvad kõrgema kohtu esimees ja selle kohtu liikmed, kui tegeliku edutamise otsuste vastuvõtmise sisulised tingimused ja kord on sellised, et need ei saa tekitada pärast edutamiste toimumist õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas asjasse puutuvad kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed.**
- 4. Otsust 2006/928 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, millega muudetakse kohtunike edutamise korda, kui Euroopa Komisjon ei ole nimetatud otsuse alusel koostatud aruannetes esitanud ühtegi soovitusi sellise muutmise kohta.**

Allkirjad